

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. Unicus. An Clericus reconveniri possit coram Judice Laico?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

fuccumbens in causa conventionis, appellat? Difficultas est ex eo, quod uno iudicio utraq̄ue causa debeat terminari; atque adeo, cum appellatio à sententia in causa conventionis, supponat sententiam super ea latam, hæc autem ferri nequeat, nisi etiam latâ sententiâ super causa reconventionis, videtur & hæc prius finienda, quam appelletur; consequenter quæstioni non esse locus: quia tamen fieri potest, quod non sit necessè, unâ eademquè sententiâ utrâmq̄ue causam terminari (ut si una liquida sit, altera indigeat examine longiori) videtur dicendum, iudicem posse procedere in causa reconventionis, etiam interposita appellatione à sententia conventionis; cum sint causæ diversæ; & Actor in causa reconventionis per nullam adhuc sententiam sit gravatus; his præmissis:

§. Unicus.

An Clericus reconveniri possit coram Iudice Laico?

532. **C**Asus esse potest, si Clericus apud Iudicem secularem ageret contra Laicum, & is habens vicissim aliquam prætensionem contra Clericum, hunc reconvenire vellet coram eodem Iudice seculari? ut hoc resolvatur, not. communem Doctorum opinionem esse, quod Clericus in causa merè spirituali reconveniri non possit coram Iudice Laico, seu seculari. Quamvis enim verum sit, quod, qui alterum convenit coram Iudice suo, suppositâ legis constitutione proroget jurisdictionem, debeatque esse contentus, ut & ipse coram eodem conveniri possit in causis etiam diversis, ut constat ex dict. num. 525. hoc tamen intelligendum est, si talis Iudex habeat præexistentem aliquam jurisdictionem cognoscendi de talibus causis; aliàs enim nulla jurisdictionis prorogatio fieri potest, ut diximus à numer. 292. sed in Iudice laico, seu seculari nulla præexistit jurisdictio cognoscendi causas merè spirituales, ut ex se constat, & colligitur ex c. Tuam, 3. de ordine cognit.

533. Ex hoc autem sequitur, nec in causis annexivè spiritualibus; nec etiam in criminalibus reconveniri posse Clericum coram Iudice Laico, seu seculari; ita Layman in c. i. h. t. num. 3. quia in Iudice Laico nulla præexistit jurisdictio iudicandi de causa spiritualibus annexa, ut constat ex num. 66. & patet ex cit. c. Tuam, ubi expressè habetur, quando coram Iudice Laico petenti hæreditatem objicitur defectus natalium, vel exceptio Nativitatis, hanc causam, & quæstionem debere prius terminari coram Iudice Ecclesiastico, non seculari; & hunc debere supersedere etiam in causa principali, dum illa incidens ab altero terminetur: at quæstio de natalibus non est merè spiritualis, sed solum *annexa spiritualibus*; ergo. Altera verò pars de causis criminalibus Clericorum, constat pariter à numer. 93.

534. Potissima difficultas est, an Clericus reconveniri possit in causis merè civilibus, & profanis? Haunoldus tom. 5. de iure, & Inst. tr. 3. num. 338. censet, in reconventionem non esse locum exceptioni dilatoris, desumptæ ab *incompetentia*, quod nimirum reconveniendus non sit subiectus Iudici, licet coram ipso alterum convenit; rationem sumit ex dicta L. 14. de qua n. 525. ibi: *nulla ei opponenda exceptio, quod non competens Iudex agentis esse cognoscatur*. Sed hoc fallit, ubi Clericus reconveniretur coram Iudice Laico, in mere spirituali, vel annexo, uti & in criminalibus, ut dictum est præcedente num.

535. Barbosa c. i. h. t. num. 4. ad illa verba (compellatis eosdem *coram Vobis* super suis quæstionibus respondere, nimirum Reo, qui coram ipsis ab Actore conventus fuerat) vult reconventioni locum esse, *etiamsi Iudex reconventionis sit incompetentens, veluti Laicus ratione Clerici*; & pro sua opinione satis copiosos refert Authores; sed hoc ex decisione illius capituli non rectè deducitur; quia ibi non fuit iudicium inter *Clericum Actorem*, & *Reum Laicum*: sed inter *meros Clericos*, nimirum inter Plebanum, & Clericos Maturense, contra Abbatem, & Fratres

tres Maturenſis Monafterii, à quibus Abbas, cum ſuis conventus, reconvenit Plebanum, & focios. Deinde, quod defumitur ex L. 14. (de qua n. 525.) eſt diſpoſitio juris civilis, non valentis decernere contra Immunitatem Clericorum, utroque jure, Eccleſiaſtico, & ſeculari, imò & Divino conceſſam Clericis, de quo egimus ex profeſſo lib. 1. tit. 2.

536. Andreas Valleniſis h. t. num. 3. in quaſtione propoſita pro ſententia abſolutè affirmante ſic loquitur: qui non cogitur in aliquo loco judicium pati, ſi ipſe ibi agat, cogitur excipere actiones, & ad eundem Iudicem mitti: *etiamſi Clericus ſit, qui coram Judice Laico Reum convenit*, ex receptiori DD. ſententia; quia ſcilicet rationi, ob quam coram laico Clericus conveniri non poteſt, prævalet, æquitate ſuadente; cum non debeat quis quem dedignari Iudicem, cujus in agendo arbitrium ſecutus eſt, L. *cum Papinianus. can. Accuſatores, §. cujus in agendo.* 11. q. 8. Et hujus reſpectu Abbas & Felinus materiam reconventionis ſcribunt eſſe favorabilem, cui accedit, quòd in judiciis inter litigantes ſervanda ſit æqualitas, L. *non tamen.* 26. *in fine, ff. de re judicata;* L. *ult. C. de fructibus;* & litum expenſis: nec perſonarum ratio haberi debeat, c. *in judiciis,* de R. J. in 6.

537. Confirmat. 1. quia non obſtat c. *ſi diligenti,* de foro compet. ex quo non licet Clerico vel expreſſè, vel tacitè jurisdictionem laici in ſe prorogare, & ibi communiter Canoniſtæ; quia hoc caſu prorogat non Clericus ipſe jurisdictionem Laici in ſe, ſed ipſa lex prorogat, ſeu potius dat, & deſert laico jurisdictionem in Clericum, dict. L. *cum Papinianus.* Et idèd hæc prorogatio eſt legalis, ſi ita vocare lubeat: nam cum Summus Pontifex nuſquam veruerit Clericum coram Judice laico conveniri, videtur voluiſſe hac in parte ſequi legem civilem, arg. c. 1. de novi operis nuntiat. latè Theop. Giſebert, de reconvent. c. 11. præſertim cum videamus Pontificem delegati Judicis jurisdictionem ad cauſam, in delegationis reſcripto non expreſſam, ſpeciali reconventionis favore prorogaſſe, &

voluiſſe modum procedendi, datum in cauſa conventionis, intelligi repetitum in cauſa reconventionis, c. 1. & 2. h. t. Conſtat autem competentem eſſe Judicem alicujus, qui in eum jurisdictionem à lege habet, L. 1. ff. *de eo, cui mand. eſt jurisdict.*

538. Secundò, quia, cum liceat Clerico Laicum coram Judice Eccleſiaſtico convenire; æquum eſt, ut Laico quoque liceat Clericum coram Judice laico reconvenire: in iis ſcilicet cauſis, de quibus cognoſcere Laicus poteſt, non autem in iis, de quibus cognoſcere nequit, veluti in cauſa matrimonii, decimarum, & aliis ſpiritualibus: item criminalibus, quæ infamant, aut capitales ſunt, gloſſa in c. *Atſi Clerici, V. tenet,* & ibi latè Panorm. n. 10. & ſeqq. de judiciis, Clarus Pract. crimin. q. 63. n. 6.

539. Tertio, quia non obſtat, quòd privilegium Clerici, ne conveniatur coram Laico, ſit toti Ordini Clericorum conceſſum: nam pariter, quod Legati legationis tempore conveniri non poſſint, publicæ utilitatis favore inductum eſt; & tamen reconveniri eos poſſe conſtat ex L. 2. §. *Sed eſi agant, ff. de judiciis.* Indeque ſequitur duntaxat, Clericum non poſſe prorogare jurisdictionem laici in ſe; in præjudicium Ordinis Clericalis; non autem, quòd ipſa lex id non poſſit.

540. Quarto, quia non obſtant jura, quæ veſtant Clericum à Judice ſeculari abſolvi, vel condemnari, ſub pœna excommunicationis c. 1. 2. & cit. c. *ſi diligenti, de foro compet. c. Denique, diſt. 96.* quia intelligi poſſunt de cauſis merè ſpiritualibus, vel quoad conventionem, prout in c. *qualiter.* 16. *de judiciis,* indicant illa verba, ne Clerici trahantur à Laicis ad judicium ſeculare.

541. Hæc tamen rationes non videntur evincere intentum; primò enim in quantum ſe fundant in dicta L. *Papinianus* 14. ea juris civilis diſpoſitio non poteſt porrigi ad Clericos, utpote utroque jure exemptos à foro Judicis Laici, ut conſtat ex dictis à n. 357. porrò ratio, quòd quis non debeat dedignari Iudicem, cujus in agendo ſecutus eſt arbitrium, non adeo fundatur in æquitate naturali, ut hæc porrigatur ad com-

prehendum quemcunque casum; cum ipsi quoque (ut dicemus in seqq.) qui cateroquin stante pro affirmante sententia, plures admittant limitationes, in quibus non procedit ea regula indefinite, quod *conveniens aliquem coram Judice non suo, reconventus debeat eundem sustinere etiam contra se, suadente id equitate naturali*; procedit ergo solum, nisi obviet exceptio jure recepta. Unde dato, quod materia reconventionis sit favorabilis, & consequenter petat æqualitatem inter litigantes; intelligendum tamen venit, *secus casibus jure exceptis*; id, quod ipsi sustinere debent in suis limitationibus, de quibus infra; præsertim, cum etiam hoc ipsam, quod assumunt de æqualitate inter litigantes servanda, fallat in pluribus, ut ostensum est à n. 173. ubi respondimus ad quaestionem, in quibus Actor, & Reus *jure pari, vel dispari* gaudeant.

542. Ad 1. confirm. in n. 537. Resp. plura contineri. Nam, quod dicitur non obstare c. *Si diligenti*, negandum est; nec contrarium probant adducta. Dato enim, quod in casu reconventionis non Actor, sed ipsa lex judici cateroquin alieno proroget jurisdictionem, in eum, qui coram ipso alterum, tanquam in foro competenti convenit; hoc tamen intelligendum est, quando jurisdictione *prorogabilis* est; at, si in Judice conventionis non præexistat ulla jurisdictione cognoscendi *talem causam*, super qua titulo reconventionis cognoscere deberet, jurisdictione ejus non est prorogabilis, ut ostensum est à n. 292. constat autem, quod in Judice seculari nulla præexistat jurisdictione cognoscendi de causis Clericorum, non tantum criminalibus, sed etiam civilibus ex dict. n. 66. & 93. ergo.

543. Deinde negandum est, quod Summus Pontifex nunquam venerit. Clericum coram Laico conveniri; primò enim hoc veterunt aperte Summi Pontifices, ut ostendimus l. 1. tit. 2. & hinc in præmissis à n. 66. sed ipsi quoque Principes seculares, ut constat ex l. 1. tit. 2. Nec juvat, quod Vallenfis adducit ex c. 1. & 2. h. r. ibi enim non prorogatur jurisdictione Judicis etiam in reconventum à Reo Actorem, *nisi in casu, ubi uterque fuit Clericus*, ut ostendimus jam supra n. 535. privilegium enim fori eximens Clericum à foro Laico, non eximit à foro Ecclesiastico. Hinc esto

verum sit, competentem esse Judicem Titii v.g. qui in eum jurisdictionem à lege habet; probandum tamen restat, quod Judex Laicus in Clericum jurisdictionem à lege habeat; cujus contrarium constat ex n. 66. & seq.

Ad 2. confirm. in n. 538. Resp. argumentum fieri ab eo, quod digniori, vel majori licet contra minus dignum, ad inferiorem, ut idem liceat huic contra illum; quod profectò non rectè concludit, nisi probetur, causam antecedentis communem esse illi, pro quo concluditur in consequenti. Deinde dato antec. N. conseq. Ratio discriminis est, quia in Judice Ecclesiastico præexistit jurisdictione cognoscendi causas etiam profanas Laicorum, illi pluribus juribus attributa, ut constat ex dict. à n. 115. at in Judice Laico nulla præexistit jurisdictione cognoscendi causas etiam profanas Clericorum, illi ullà lege, vel canone attributa, ut citatis locis ostensum est; ergo.

Ad 3. confirm. in n. 539. Resp. non rectè fieri argumentum a *Legatis ad Clericos* in hoc casu; ratio est, quia exemptio Legatis competens dispositione juris civilis, eodem jure limitari potuit exceptione certi casus; sicut jure canonico limitari potest exemptio Clericis concessa dispositione juris canonici; at, quod illis concessum est jure canonico, limitari non potest jure Laico, & seculari; hæcenus autem nullibi ostensum est, jure canonico limitatum esse privilegium exemptionis a foro Laico, Clericis concessum jure Ecclesiastico; ergo. Ad id, quod additur de prorogatione jurisdictionis factà à lege, responsum est n. 543. & ostensum, huic prorogationi legali non esse locum; imò in hoc casu eam non posse prorogari.

Ad 4. confirm. in n. 540. negatur non obstare jura inibi relata; contrarium enim ostensum est, tum *lib. 1. tit. 2.* tum hinc à n. 66. & *tit. de foro competente, à n. 241.* Deinde Vallenfis, volens ea jura, Clericos eximentia à foro Laico, intelligi *de spiritualibus*, paulò antè concesserat, ut retulimus n. 538. ex ipsomet, Clericum non posse conveniri coram Judice Laico, *in causis criminalibus*, vel *decimarum*, & tamen nec causæ criminales Clericorum sunt spirituales; nec causæ decimarum sunt spirituales simpliciter, sed tantum *annexivè*.
Deni-

Denique in prædictis juribus non tantum esse Sermonem de spiritualibus *in se*, vel *per annexionem*, sed etiam de bonis Ecclesiasticis, & personarum Ecclesiasticarum, pluribus ostensum est lib. 1. tit. 2.

547. Henricus Zoësius h. t. n. 4. postquam retulit communem sententiam affirmantium, jure civili, & canonico, permiffam esse reconventionem sine distinctione Judicis, *laicus sit, an Clericus, Ordinarius, an delegatus*, etiam si causæ per reconventionem propositæ non sit competens; non factâ etiam distinctione inter personas reconvenientes, & reconventas, *laici sint, an Clerici*, subjungit: posset tamen alicui contrarium non improbabiler videri, per textum in c. *si diligenti*. 1. 2. tit. 2. quod non vult Clericos, sive volentes, sive inuitos, subire judicia secularia, ne quidem ex pacto per juramentum vallato. Sub hæc, ad fundamentum negantium producendum hæc addit: alii tamen, qui opinionem communem tuentur; ibi tantum volunt prohiberi prorogationem jurisdictionis laicæ *per hominem*, quando hoc principaliter agitur; non etiam, quando ex consequenti *per legem* inducitur prorogatio. Et hoc, si agatur *de re profana*, de qua *in abstracto judicare potest Laicus*: nam *si spiritualis esset*, reconventio non permetteretur; sic ille.

548. Ex quo Zoësii discursu deduci posset pro favore affirmantium hoc argumentum: quando casus controversus, de quo agitur, non est decisus in uno jure, v. g. *canonico*, rectè Judex juvatur ex resolutione contenta in jure altero, v. g. civili; vel e contra, ut colligitur ex c. 1. de novi operis nuntiatione; sed an Clericus reconveniri possit coram Judice seculari, quando Clericus convenit Laicum coram seculari Judice, saltem in causa profana, seu civili, non est decisum in jure canonico, saltem expressè; decisum autem est in jure civili, saltem indefinitè; ergo rectè Judex juvatur ex decisione juris civilis, quæ communis est, ut patet ex præced. num. Deinde, ut prorogetur in aliquem jurisdictionis Judicis alieni, sufficit, quòd in eo præexistat jurisdictionis cognoscendi de tali causa, saltem in abstracto;

sed Judex secularis de causa profana, & civili saltem in abstracto cognoscere potest, ut per se patet; ergo in causa reconventionis prorogari potest, si non ab homine, saltem à lege, jurisdictionis secularis in Clericum, qui coram ipso convenit Laicum, esto alias Clericus non possit conveniri coram Judice Laico etiam in tali causa.

Ad 1. Resp. datâ majori, sub limitationibus consuetis, quando scilicet jus civile non fovet peccatum, expressè opponitur Sacris Canonibus, aut Immunitati Ecclesiarum, vel personis Ecclesiasticis, earumque bonis, ut dictum est alibi; sed negotium minorem, ut jam ostensum est, si attendatur concessio majoris sub factâ limitatione. Ad 2. Neg. maj. Nam, ut constat ex num. 538. in Judice seculari præexistit jurisdictionis cognoscendi causas criminales, decimarum, &c. sumptas *in abstracto* (nimirum præscindendo, an sint causæ criminales Laicorum, vel Clericorum; an decimæ sint Ecclesiasticæ, an Laicæ?) & tamen de illis sumptis *in concreto* (nimirum *de causis criminalibus Clericorum*; de decimis Ecclesiasticis) cognoscere non potest; ergo non sufficit ad prorogationem etiam legalem, quòd in Judice præexistat jurisdictionis circa talem causam in abstracto; quibus positis:

Ad quæstionem initio propositam 549. Resp. verius, ac juri conformius esse, Clericos *reconveniri* non posse coram Laico Judice, etiam in causa profana, seu merè civili. Ratio est, quia non est recedendum à dispositione generaliter prohibitoria, nisi casus aliquis specialiter sit jure in contrarium exceptus, aut cogat ratio convincens; atqui dispositio generaliter prohibitoria est, ne *in ulla causa* Clericus coram Judice laico judicetur, exceptis causis feudalibus; & ab hac dispositione generaliter prohibitoria casus reconventionis etiam in causa profana, & civili nullo jure in contrarium est exceptus, nec etiam ulla ratio cogit ad ejusmodi exceptionem; ergo reconventioni Clerici coram Laico Judice etiam in causa profana, & merè civili non est locus; prima pars minoris constat ex dict. l. 1. tit. 2. & *superius à n. 66.* altera etiam ex rationi-

tionibus in contrarium, ut patet ex responsionibus ad contraria; ergo.

551. Dixi: *opinionem negantium esse juri conformiorem*; nam opinioni affirmantium non possunt in hoc casu favere leges Principum secularium, ut notavimus in præmissis; quia leges civiles, seu Cæsareæ, quæ statuunt, quòd Actor litigans coram aliquo Judice, à Reo reconveniri possit, & respondere teneatur coram eodem Judice, licet aliòquin ab ejus jurisdictione exemptus sit, pertinet solum ad subditos laicos, neque extendi possunt ad Clericos, qui omnimodè à jurisdictione seculari sunt exempti: cum hujusmodi leges non sint approbatæ, aut receptæ à Jure Canonico: neque enim Ecclesia recipere solet leges civiles, quæ Clericali Ordini præjudiciales, seu onerosæ sunt, aut libertati Ecclesiasticæ adversantur.

552. Dici etiam non potest, eas leges Principum esse canonizatas jure Sacrorum Canonum. Quamvis enim reconventio permixta, & approbata sit à Jure Canonico; non tamen est approbata, in ordine ad personas litigantes coram Judice seculari, sed pro foro Ecclesiastico, & quoad partes litigantes apud Judicem Ecclesiasticum, coram quo Clerici, sive à Clericis, sive à Laicis conventis reconveniri possunt: imò etiam Laici in causa spirituali, vel Ecclesiastica; ut diximus supr.

553. Dices: causâ. 3. q. 8. c. *Accusatores*. 1. à Zephyrino Papa clarè approbatur textus legis penultimæ, Cod. *de sentent. & interlocut.* cum dicto capitulo primo, hujus legis formalia verba (*cujus in agendo quis observat arbitrium, eum habere etiam contra se Judicem in eodem negotio non dedignetur*) apertè inserta reperiantur, ut constat ex textu, §. *Nullum*; ergo reconventioni Clerici coram Judice Laico, etiam de jure Canonico locus est. Resp. nego anteced. Ad prob. dist. verba legis citato capitulo clarè inserta sunt à Gratiano, C. à Zephyrino Papa, N. ex hoc autem, quòd leges quòdque reperiantur insertæ Sacris Canonibus, non rectè deducitur, eas esse Canonizatas, seu in vim Canonis assumptas; sed requiritur, quòd assumptæ sint ab illo, qui eis suam auctoritatem potest impertiri; quod

in dato casu factum non est; nam, ut rectè notat glossa in dict. c. 1. *V. cujus in agendo*, hæc lex non est de capitulo; inserta tamen fuit à Gratiano, occasione illorum verborum: *nullum constringit sententia à non suo Judice dicta*, ut scilicet exciperet casum reconventionis, secundum quod jure permixta est; cum quòdque cesset, ut pluribus ibidem specificat, de quibus etiam dicemus infra à num. 557. Et hoc etiam glossa repetit in V. ut *Codice*, dicens, illa verba citati c. *Accusatores*, incipiendo à verbis ut *Codice*, usque ad V. *Judices*, non esse in *Epistola Zephyrini*, nec in vetustis Gratiani codicibus.

Dixi: 2. *opinionem negantium esse conformiorem juri*; nam consuetudo in contrarium, ut nimirum Clerici in civilibus, & profanis coram Judice seculari reconveniantur, in multis locis usurpatur; quia tamen non omnis consuetudo jus tribuit, cum sæpe sit illegitima, imò nunquam legitime inducta etiam de tacito, & legali consensu ejus, qui contrariam legem tulit, imò sæpius reprobata, non propterea licitum facit agere, quod consuetum est; nec ex eo, quòd Summus Pontifex ejusmodi Laicorum consuetudines toleret, illas etiam tacitè, & facto approbat, ut claro jure demonstravimus alibi, ex c. *cum non ignores*. 15. *de præbend.* ubi, ut habetur in tota lectione illius textus, reprehendit Pontifex Archiepiscopum Genuensem, volentem in sua Diocesi inducere consuetudinem Ecclesiæ Gallicanæ, quæ unum ad plura beneficia recipit contra Sanctorum Canonum instituta, ac expressè dicit, *nec eam à se approbari, licet non possit præ multitudi- ne peccantium emendari.*

Vide. n. 432.

ARTICULUS III.

In quibus causis locus sit reconventioni?

IN hac quæstione communis regula traditur, jure communi reconventionem fieri posse in omnibus causis, specialiter non exceptis; quamvis aliqui ex dicta